

Côte d'Azur

1 Toulon en omgeving	99
2 Hyères, het Massif des Maures en Saint-Tropez	149
3 Het Provençaalse binnenland	219
4 Fréjus en het Massif de l'Esterel	265
5 Cannes en de regio rond Grasse	307
6 Nice en de Riviera	397
7 De Alpes Niçoises	491

DE REGIO'S VAN DEZE GIDS:
ZIE DE KAART HIERNAAST

Lannoo

Inhoud

Niet te missen.....8

**Hoogtepunten
van Michelin**.....12

Reisplanner.....20

Met het gezin.....30

DE REIS VOORBEREIDEN

Naar de Côte d'Azur.....34

Voor het vertrek.....37

De Côte d'Azur
van A tot Z.....40

Memo.....51

saiko3p/Getty Images Plus

MEER WETEN OVER DE CÔTE D'AZUR

De Côte d'Azur
vandaag.....56

Mythische kust.....65

Geschiedenis.....69

Natuur en landschap.....74

Kunst en architectuur.....82

StevanZZ/Getty Images Plus

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 Toulon en omgeving

Toulon.....	100
Bandol.....	120
Saint-Cyr-sur-Mer.....	125
Le Castellet.....	129
Sanary-sur-Mer.....	132
Six-Fours-les-Plages.....	140
Le Pradet.....	146

2 Hyères, het Massif des Maures en Saint-Tropez

Hyères.....	152
Îles d'Hyères.....	167
Bormes-les-Mimosas.....	175
Le Lavandou.....	179
Massif des Maures.....	183
Domaine du Rayol.....	192
Ramatuelle.....	195
Saint-Tropez.....	200
Grimaud.....	210
Sainte-Maxime.....	213

3 Het Provençaalse binnenland

Brignoles.....	220
Massif de la Sainte-Baume.....	227
Barjols.....	233
Aups.....	237
Tourtour.....	242
Cotignac.....	244
Abbaye du Thoronet.....	247
Draguignan en omgeving.....	252

4 Fréjus en het Massif de l'Esterel

Fréjus.....	268
Roquebrune-sur-Argens.....	279
Saint-Raphaël.....	283
Massif de l'Esterel.....	290
Pays de Fayence.....	299

5 Cannes en de regio rond Grasse

Cannes.....	310
Îles de Lérins.....	321
Mandelieu-la-Napoule.....	326
Grasse.....	331
Vallée du Loup.....	344
Mougins.....	350
Vallauris.....	354
Antibes - Juan-les-Pins.....	358
Biot.....	371
Vence.....	376
Saint-Paul-de-Vence.....	382
Cagnes-sur-Mer.....	387
Villeneuve-Loubet.....	392

6 Nice en de Riviera

Nice.....	398
Corniches van de Riviera.....	434
Villefranche-sur-Mer.....	444
Saint-Jean-Cap-Ferrat.....	448
Beaulieu-sur-Mer.....	452
Èze.....	455
Vorstendom Monaco.....	458
Roquebrune-Cap-Martin.....	473
Menton.....	477

7 De Alpes Niçoises

Achterland van Nice.....	494
Lucéram.....	504
Vallée de la Vésubie.....	506
Saint-Martin-Vésubie.....	511
Forêt de Turini.....	517
Sospel.....	521
Saorge.....	526
Tende.....	530
Vallée des Merveilles.....	535

Woordenlijst.....540

Register.....552

Kaarten en plattegronden.....561

 Raadpleeg voor iedere plaats ons adresboekje

Niet te missen

Abbaye du Thoronet

Deze abdij, de oudste van de drie cisterciënzerabdijen in de Provence, is een pareltje van architectuur. Hij ligt verstild in een ongerept landschap, ver van alle hectiek in de badplaatsen.
Zie blz. 247.

J. Elliott/robertharding/age fotostock

StevanZZ/Getty Images Plus

Corniche de l'Esterel

De kustweg langs de calanques, aan de voet van het Massif de l'Esterel, tussen bloedrode rotsen en een azuurblauwe zee... Wie zou er niet verliefd op worden? **Zie blz. 293.**

H. Lenain/hemis.fr

Domaine du Rayol

Het concept voor de 'planetaire tuin' werd ontwikkeld door de beroemde landschapsarchitect Gilles Clément. Het domein, met verschillende mediterrane landschappen, kijkt uit op de Îles d'Hyères. **Zie blz. 192.**

Menton

In deze oude stad, een wirwar van straatjes en trappen, waar de campanile van de barokke basiliek fier bovenuit steekt, hangt al de sfeer van buurland Italië. **Zie blz. 477.**

*Monticello/Getty Images Plus**M. Cavalier/hemis.fr*

Vallée de la Vésubie

Dit is de mooiste vallei in het achterland van Nice, met een enorme verscheidenheid aan landschappen. Wandelaars kunnen er geen genoeg van krijgen! **Zie blz. 506.**

Hoogtepunten van Michelin

De Opera van Toulon aan de Place Victor-Hugo
W. Dieterich/Westend61 RM/age fotostock

♥ **Bestel een socca** bij uw aperitief op een terras in Nice. Deze grote, hartige pannenkoek van kikkererwtenmeel wordt goed heet gegeten, met veel peper. Een must voor iedereen die Nice bezoekt!
Zie blz. 422.

♥ **Blader in de plantenbijbel** van de Middellandse Zee of een van de duizenden andere boeken over de natuur, landschapskunst en tuinieren in La Librairie des Jardiniers, in Le Rayol-Canadel-sur-Mer. Het is een van de grootste gespecialiseerde boekwinkels op tuingebied in heel Frankrijk. **Zie blz. 194.**

♥ **Ontdek het oude Toulon**, snuffel rond op de markt, loop een galerie binnen en kijk rond in de kunstnijverheidswinkeltjes in het vroegere havenkwartier Little Chicago. Bestel een glas vruchtensap, een beker chocolademelk of een kop thee in een van de cafés rond de Place de l'Équerre. **Zie blz. 100.**

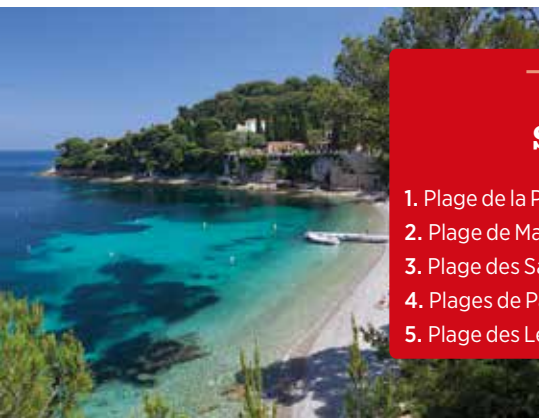

Het Musée International de la Parfumerie
in Grasse
C. Moirenc/hemis.fr

Het Lac Long Supérieur en de Mont du Grand Capelet

B. Rieger/hemis.fr

Plage de Paloma, Saint-Jean-Cap-Ferrat

S. Black/robertharding/age fotostock

TOP 5 Stranden

1. Plage de la Paloma (blz. 451)
2. Plage de Mala (blz. 440)
3. Plage des Sablettes (blz. 480)
4. Plages de Pampelonne (blz. 205)
5. Plage des Lecques (blz. 126)

♥ **Ga 4000 jaar terug** in de geschiedenis van de mensheid en vergaap u in het Parc National du Mercantour aan de bijzondere rotskunst uit de bronstijd. Maak ook een wandeling door de Vallée des Merveilles, met zijn fascinerende gesteenten en mineralen, en breng de nacht door in een berghut. **Zie blz. 535.**

♥ **Loop uw neus achterna** naar het Musée International de la Parfumerie in Grasse en de bijbehorende tuin in Mouans-Sartoux en verbaas u over de delicate geur van de bloemen die daar voor de parfumindustrie worden gekweekt, zoals jasmijn, tuberroos, maarts viooltje en mimosa. **Zie blz. 331 en 335.**

4 dagen

Het Massif de l'Esterel en het Pays de Fayence

Route: 100 km vanuit Fréjus door het Massif de l'Esterel

C. Moirenc/hemis.fr

Fréjus

Dag 1

Duik eerst in de rijke geschiedenis van Fréjus (**blz. 268**), neem een kijkje in de Chapelle N.-D.-de-Jérusalem, die door Cocteau werd gedecoreerd, en sluit de dag af in Port-Fréjus.

Pays de Fayence

Dag 2

Volg de minst toeristische route door het Pays de Fayence en geniet van Seillans (**blz. 300**), Mons (**blz. 301**) en de indrukwekkende Gorges de la Siagne (**blz. 302**).

Het dorp Seillans
M. Cavalier/hemis.fr

Iets voor elk seizoen

Dag 3

Ga in de zomer een dagje relaxen aan het Lac de St-Cassien (**blz. 303**). Maak eind januari-begin februari de rit door het Massif du Tanneron (**blz. 327**), als de mimosa bloeit. Breng in de andere jaargetijden een bezoek aan het Kasteel-museum La Napoule (**blz. 327**).

De Corniche de l'Esterel

Dag 4

Rijd naar Mandelieu en neem daar de beroemde Corniche de l'Esterel (**blz. 293**), de kustweg langs het spectaculairste bergmassief van de Côte d'Azur. Sluit de dag af in St-Raphaël (**blz. 283**).

Tip: maak een wandeling (meerdere routes mogelijk, met verschillende moeilijkheidsgraad) om optimaal van de magnifieke rode rotsen en de azuurblauwe zee te genieten. Ga indien mogelijk buiten het seizoen.

4 dagen

Van Antibes naar Grasse

Route: 100 km langs kunstschaten in het land van de wolf

RossHelen/Getty Images Plus

Antibes en Biot

Dag 1

Maak een wandeling door het oude Antibes (blz. 358) en bezoek het Musée Picasso. Ga naar de vuurtoren van La Garoupe, op de Cap d'Antibes, voor het panoramische uitzicht. Rijd dan naar Biot, voor het Musée Fernand-Léger (blz. 372) en de glaskunst.

karstpijpen, of ga ondergronds om het gebied van binnenuit te bekijken in de Grotten van St-Cézaire (blz. 336).

Biot – Vence

Dag 2

Bezoek het Musée Renoir in Cagnes-sur-Mer (blz. 389) of de Fondation Maeght (blz. 384), met moderne en hedendaagse kunst, in St-Paul-de-Vence. Blaas uit in Vence (blz. 376), een kalme stad achter oude vestingmuren – maar vergeet niet om een kijkje in de kapel van Matisse te nemen...

Grasse – Mougins

Dag 4

Rijd tot slot naar Grasse (blz. 331). Kijk daar rond in het Musée International de la Parfumerie, waarna u waarschijnlijk ook de bijbehorende tuinen in Mouans-Sartoux (blz. 334) wilt zien (en ruiken). In dit middeleeuwse dorp kunt u daarna van hedendaagse kunst genieten in L'Espace de l'Art Concret. Het oude Mougins (blz. 350), met zijn galerietjes en het verrassende Musée d'Art Classique, biedt een goed alternatief voor Grasse.

Vallée du Loup

Dag 3

Volg de rivier de Loup naar Tourrettes (blz. 345), Le Bar-sur-Loup (blz. 346) en Gourdon (blz. 339). Wandel over de Hoogvlakte van Caussols (blz. 338), een maanlandschap vol

Tip: in Grasse en Saint-Paul-de-Vence is het 's zomers altijd druk, dus bezoek deze plaatsen buiten het seizoen, bij voorkeur in de lente, als de geuren en kleuren van de tuinen en de natuur op hun mooist zijn – net als het licht, dat al vele schilders geïnspireerd heeft...

Het carnaval van Nice

► **Spanning en sensatie!**

Circuit Paul Ricard, Le Castellet. Op het grote circuit wordt gestreden om de Bol d'Or en de Grand Prix de France in de Formule 1. In het Xtrem Park, op hetzelfde terrein, kan iedereen racen: in een kart, een quad of een racesimulator. Maar er zijn ook andere spannende dingen te doen, bijvoorbeeld free jumpen of tokkelen tussen hemel en aarde. **Zie blz. 129.**

► **Wandelen onder water.**

Domaine du Rayol. De onderwatertuin ligt in het verlengde van de gewone tuinen van het domein. De jongste kinderen maken er de wandeling 'Les pieds dans l'eau' ('met hun voeten in het water'); voor het onderwaterpad krijgen de deelnemers een complete uitrusting: wetsuit, zwemvliezen en snorkel.

Circuit Paul Ricard, Le Castellet, Formule 1
Pirelli Grand Prix de France 2019
nordphoto/Bratic/age fotostock

**Let op dit symbool:
het staat in deze gids
bij bezienswaardigheden en
activiteiten waar u de kinderen
een plezier mee doet.**

Een bijzondere manier om de onderwaterwereld te ontdekken!
Zie blz. 193.

 Het onderwaterpad is geschikt voor kinderen vanaf 8 jaar, 'Les pieds dans l'eau' voor kinderen vanaf 4 jaar.

► **Op natuuravontuur.**

Parc de l'Aoubré, Flassans. Bent u sportief of meditatief ingesteld? In het eerste geval liggen er 150 boomklimparcoursen op u te wachten, in het tweede geval kunt u een 'bosbad' nemen en de blotevoetenwandeling maken. In beide gevallen geniet u van een unieke plek, midden in de natuur, waar groot en klein zich geen seconde vervelen. Bovendien beschermen de bomen u fantastisch tegen de Zuid-Franse zomerhitte! **Zie blz. 226.**

► **Een dagje buitenlucht.**

Massif de l'Esterel. Een geurwandeling door de maquis, het onderwaterpad bij de Pointe de l'Aiguille, vissen in een meer of een tochtje op een elektrische mountainbike – het zijn allemaal goede manieren om van de rijkdom en diversiteit van deze bergen en de aangrenzende zee te genieten. Maar er is nog veel meer te doen!
Zie blz. 298.

► **Een klank-en-lichtspel onder de grond.** Souterroscope, Grotte de Baume Obscure.

Gewapend met een veiligheidslamp dalen de speleologen-voor-een-dag in de grotten af, om daar zelf op ontdekking te gaan. De route wordt opgeluisterd door fantastische audiovisuele effecten, die de spectaculaire rots- en druipsteenformaties nóg spectaculairder maken. Een belevenis voor het hele gezin! **Zie blz. 337.**

😊 *Er worden speciale speurtochten voor de kinderen georganiseerd: reserveren verplicht.*

► **Carnaval vieren.** Nice.

Dit is het grootste en bekendste carnaval van Frankrijk: vooral de bloemengevechten en de kleurige optochten trekken altijd veel publiek. De kinderen kijken hun ogen uit naar de meer dan levensgrote groteske figuren die omgeven door dansers en muzikanten door de straten trekken. Een sprookje! **Zie blz. 428.**

► **Sportieve uitdagingen.**

Musée National du Sport, Nice. Hier vindt u alles over sport: over individuele en teamsporten, over sporthelden die onze harten sneller doen kloppen en natuurlijk over de grote sportevenementen, zoals de Olympische Spelen en het WK voetbal. Kinderen en hun ouders (en grootouders) kunnen zich ook zelf sportief uitleven. Wat dacht u van een partijtje tussen de jonkies en de oudjes? **Zie blz. 423.**

► **Vissen aaien en schildpadden knuffelen.**

Musée Océanographique, Monaco. Er is hier van alles te zien, maar ook te doen! Er zijn speciale bassins met vissen die geaaid mogen worden en een vast hoogtepunt is natuurlijk het voederen, waar de jongsten ook bij mogen helpen. Daarna gaan ze neus tegen neus met een zeeschildpad knuffelen (achter glas) of heerlijk griezelen bij de reuzenhaaien. Succes verzekerd! **Zie blz. 459.**

► **Op bezoek bij de wolven.**

Park Alpha, Le Boréon. De herintroductie van wolven in het Parc National du Mercantour houdt de gemoederen nog steeds bezig. In Parc Alpha kunt u ze in hun natuurlijke omgeving observeren en blijken ze eerder schuw dan angstaanjagend te zijn. Ook de uitleg van de gidsen draagt bij aan een realistischer beeld van deze fascinerende maar zo verguisde dieren. Uw kinderen zullen nooit meer bang zijn voor de grote boze wolf... **Zie blz. 512.**

😊 *Voederen (11.15, 12.00 en 15.45 uur) gebeurt op meerdere plaatsen.*

Wolf in het Parc Alpha
P. Hauser/hemis.fr

d'Azur (zie *Bandol*) of Flayosc (zie *Draguignan*), het centrum van de olijventeelt in de Var.

Een ander emblematisch product van de streek: **de citroen van Menton IGP**.

Likeur en wijn

Liqueur de Lérina – Deze beroemde likeur wordt gemaakt door de monniken van de Abbaye Saint-Honorat op de Îles de Lérins.

Liqueur à la violette – Deze bijzondere viooltjeslikeur is een specialiteit van Tourrettes-sur-Loup.

Wijn – Zie blz. 47.

Parfum en bloemen

Aan de hele Côte d'Azur zijn schitterende bloemenboeketten te vinden, waarvan die met **mimosa** (van januari tot maart) en **anjers** de opvallendste zijn. Naast Ollioules (zie *'Sanary-sur-Mer'*) zijn er de markten van Antibes en de Cours Saleya in Nice, waar sommige bloemenverkopers zelfs speciale bloemenpakketjes maken die u kunt laten versturen.

In **Grasse** is het vrijwel onmogelijk om niet in een parfumwinkel te belanden, net zoals in Èze en Gourdon. In **Menton** verkopen tal van ambachtswinkeltjes parfums en allerlei soorten zeep, bad- en massageproducten, maar ook geurzakjes met lavendel voor in de linnenkast, geurkaarsen, geuren voor in huis of in de auto, enz.

In **Tourrettes-sur-Loup** ruiken de zeep, parfums en geurkaarsen heerlijk naar viooltjes.

Provençaalse markten

De markten, waar het heerlijk naar knoflook, tijm en dragon ruikt, zijn net als krekels en lavendel onlosmakelijk verbonden met het beeld van de Côte d'Azur. Aan de **'marchés paysans'** of boerenmarkten nemen alleen producenten deel die het kwaliteitslabel 'Produits de la Ferme' hebben gekregen van de Chambre d'Agriculture.

Santons

Deze typisch Provençaalse gipsfiguurtjes voor de kerststal zijn vooral te vinden op gespecialiseerde markten aan het einde van het jaar.

Fréjus – In de week voor kerst.

La Garde-Freinet – Vanaf de week voor kerst tot begin januari.

Bormes-les-Mimosas – Eerste weekend van december.

Le Lavandou – Eerste weekend van december.

Draguignan – In november.

Tafel- en keukenlinnen

Tafelkleden en tafelsets, handdoeken, pannenlappen en ovenhandschoenen van **Provençaalse stoffen** blijven populair, hetgeen te merken is aan het ruime aanbod in de winkels.

Zoetigheid

Zoetekouwen kunnen kiezen uit verschillende bereidingen van **kastanjes** uit Collobrières: geglaceerde kastanjes, kastanjepuree, kastanjes naturel. Verder zijn er de **violettes** uit Tourrettes-sur-Loup (geparfumeerde suikerviooltjes),

Toegang tot bosgebieden en brandgevaar

Om bosbranden in bepaalde bosgebieden en kwetsbare ecosystemen te bestrijden, is de **toegang tot bosgebieden** geregeld bij prefectoraal besluit, met name in de **Var**. Van 21 juni tot 30 september geeft de prefectuur dagelijks een kaart uit waarop het brandgevaar in elk bosgebied is aangegeven, op basis van de risicovoorspellingen van Météo France. Deze kaart kan elke dag vanaf 19.00 uur worden geraadpleegd op de websites van de prefectuur van de Var (www.var.gouv.fr).

Pas op voor adders!

In de *garrigues* en op de *causses* bieden stenen, rotsen en kreupelhout een schuilplaats voor adders. Als ze zich bedreigd voelen, kunnen ze de persoon bijten die hen zojuist heeft gestoord. Om verspreiding van het gif te voorkomen, moet de gewonde persoon eerst worden gekalmeerd en gaan liggen. Het is af te raden om een tourniquet aan te brengen, in de wond te snijden of het gif via de mond uit te zuigen. Bovendien is het goed om te weten dat aspivenine niet 100 procent doeltreffend is. Het is het beste om de gewonde zo snel mogelijk naar het ziekenhuis te brengen, waar het antigif zal worden toegediend.

noga uit Roquebrune-sur-Argens en specialiteiten als **gekonfijte vruchtjes** en **vruchtengelei** in de banketbakkerijen van Nice, maar ook in Pont-du-Loup. Bovendien telt de streek een flink aantal imkers en is er altijd **honing** te vinden op de markten.

Toeristenpassen

French Riviera Pass – www.frenchrivierapass.com. Deze pas biedt toegang tot veel bezienswaardigheden en musea in Nice en omgeving, met voordelen in het openbaar vervoer en in bepaalde winkels.

📍 Zie 'Praktisch' blz. 426.

Pass Sites Var – www.visitvar.fr. Geeft recht op een verlaagd tarief in een dertigtal musea en bezienswaardigheden in de Var, na betaling van de eerste toegang tegen het volle tarief (beschikbaar op alle deelnemende locaties).

Côte d'Azur Card – www.cotedazur-card.com. Deze pas biedt gedurende een maand gratis toegang tot verschillende locaties en activiteiten. Hij is onderverdeeld in een Pass Culture (musea, monumenten, tuinen, natuurgebieden, rondleidingen, parfumerieën en kunstnijverheid) en een Pass Loisirs (attractieparken, boten, toeristenbussen, watersport- en buitenactiviteiten). U vindt een lijst van deelnemende instanties op de website. De cultuurpas kost € 25/40 voor drie of vijf activiteiten. De vrijetijds-

pas kost € 45/55 voor drie of vijf activiteiten.

Toeristische routes

Route du Baroque Nisso-Ligure – www.departement06.fr. Het vroegere graafschap Nice en de huidige provincie Ventimiglia hebben een uitzonderlijk religieus erfgoed. Te bezichtigen met de auto of aan boord van de Train des Merveilles.

Route du Mimosa – routedumimosa.com. Het Comité Départemental du Tourisme van de Var geeft een brochure uit (te downloaden via de website) met een rondrit van 130 km, van Bormes-les-Mimosas naar Grasse. Maak deze tocht tussen januari en maart, wanneer het Massif des Maures en het Massif du Tanneron geel oplichten.

Art et Gastronomie au Cœur du Var – www.routedesvinsdeprovence.com Vijf routes door de Var, die geschiedenis en gezelligheid combineren, met valleien, hellingen, krekens, dennenbossen, kapellen en kastelen.

La Côte d'Azur des Peintres – www.cote.azur.fr. Ongeveer honderd lessenaars tonen landschappen geschilderd door Claude Monet, Raymond Peynet, Auguste Renoir, Chaïm Soutine, Raoul Dufy, Pierre Bonnard, Marc Chagall, Jean Cocteau, Pablo Picasso en anderen. U vindt deze prachtige reproducties van schilderijen op de plekken die de grote meesters hebben uitgekozen om hun schildersezels op

3

Het Provençaalse binnenland

MICHELINKAART 340 - VAR (83)

Brignoles	220
Ten westen van Brignoles:	
Massif de la Sainte-Baume★★	227
Ten noorden van Brignoles:	
Barjols	233
Aups	237
Tourtour★	242
Cotignac★	244
Ten oosten van Brignoles:	
Abbaye du Thoronet★★	247
Draguignan en omgeving	252

Brignoles

De straten van het oude centrum van Brignoles vormen een charmante doolhof van smalle, kronkelende en steile steegjes, waar het prettig slenteren is. Deze onderprefectuur van het departement Var was tot het einde van de jaren 1980 welvarend dankzij haar belangrijke beurs en de winning van bauxiet. Brignoles heeft zich al lang geleden uitgebreid buiten zijn vestingmuren en nodigt naast wandelingen door het dorp en de omgeving uit tot het verkennen van het groene en agrarische landschap.

Ligging

17.895 inwoners – Var (83)

REGIOKAART B2 (BLZ. 218)

50 km van Toulon en 22 km van Barjols. Het oude Brignoles ligt op de noordflank van een kleine heuvel, met op de top het voormalige kasteel van de graven van Provence. De nieuwe stad strekt zich uit over de laagvlakte.

Planning

De verkenning van het oude stadscentrum neemt 1 uur in beslag, net als een

bezoek aan de Abbaye de la Celle. De omgeving van Brignoles laat zich het best met de auto ontdekken.

Met het gezin

Het Musée des Gueules Rouges in Tourves en het Musée du Jouet Ancien et de la Figurine Historique in Le Val; klimpark 'Aoubré, l'aventure nature'.

Praktisch blz. 225

Adresboekje blz. 225

Bezichtigen

Het oude Brignoles

Het oude Brignoles ligt ten zuiden van de **Place Carami** en is te bereiken via de Rue du Grand-Escalier en zijn overwelfde passages, de Rue Saint-Esprit en de Rue des Lanciers, waar een **romaans huis** met tweelingvenster staat.

Église Saint-Sauveur

Deze kerk kan bogen op een fraai 12de-eeuws portaal met aan weerszijden Ionische zuilen. Het schip is gebouwd in Provençaals-gotische stijl; de mooie sacristie deur is 16de-eeuws. Het 15de-eeuwse hoofdaltaar is versierd met verguld hout (*Offer van Abraham en de Mannaregen*). In de rechterkapel prijkt een **Kruisafneming** van Barthélemy Parrocel, die in 1660 in Brignoles overleed.

Musée du Pays Brignolais

Pl. des Comtes-de-Provence - ☎ 04 94 69 45 18 - www.caprovenceverte.fr - mei-sept.: 14.00-18.00 u; rest v.h. jaar: 14.00-17.00 u - gesl. ma-di - € 4 (tot 6 jaar gratis). Dit museum huist in het vroegere **paleis van de graven van Provence** (deels 12de-eeuws), waarvan de toren boven de stad uitsteekt (*met oriëntatietafel*). In de Salle des Gardes prijkt de **sarcofaag van Gayole**★ (2de eeuw), wellicht het oudste christelijke voorwerp in Gallië. De afbeeldingen op de sarcofaag dragen nog de sporen van de Grieks-Romeinse polytheïstische cultuur (visser, anker, herder met lam, bomen in de tuin van Eden, gepersonifieerde zon). Het cements bootje aan de andere kant van de zaal is van Joseph Lambot, de uitvinder van het gewapend beton. Verder ontdekt u religieuze kunst (in de oude kapel), een

reconstructie van een Provençaalse keuken uit de 19de eeuw, een gang van een bauxietmijn, een **bewegende kerststal** (1952) in Provençaalse stijl en de religieuze en profane schilderijen van de uit Brignoles afkomstige schilders Joseph Parrocel (1704-1781) en Frédéric Montenard (1849-1926).

In de omgeving

REGIOKAART (BLZ. 218)

Abbaye de La Celle B2

▶ 2,5 km ten zuidwesten van Brignoles via de D554, dan rechts via de D405. Pl. des Ormeaux - ☎ 04 98 05 05 05 - www.abbayedelacelle.fr - mei-aug.: 10.30-18.30 u; maart-april en sept.-dec.: 10.30-17.30 u - gratis.

Dit benedictinessenklooster, gesticht in de 6de eeuw en in de 11de eeuw verheven tot abdij, trok vooral jonge meisjes van hoge Provençaalse adel. In 1268 leefde hier een honderdtal slotzusters (met in 1225 Gersande de Sabran als prioeres). Vanaf de 14de eeuw raakte de abdij in verval als gevolg van langdurige ruzies en een zeker moreel verval. Na enkele schandalen werd de gemeenschap in 1658 op bevel van kardinaal Mazarin, de plaatsvervangend abt, overgeplaatst naar Aix-en-Provence. Het klooster verviel verder tot 1770.

Dit **romaanse gebouw** (11de-12de eeuw) werd tijdens de Franse Revolutie verkocht en omgebouwd tot een boerderij en later tot een luxehotel. Het is nu eigendom van het departement Var, dat de restauratie in 2021 voltooide. Tijdens de rondleiding komt u door het klooster, de binnenplaats en de verschillende vertrekken waar de nonnen woonden; vanaf de terrassen kunt u de schoonheid en de rust van het dorp bewonderen. De sobere Chapelle Ste-Marie met een beukig schip ziet eruit als een fort. Het liturgisch meubilair is afkomstig uit de voormalige kerk van Ste-Perpétue, die tot de Revolutie dienstdeed als parochiekerk.

😊 In de gerenoveerde voormalige refter en slaapzaal worden tijdelijke tentoonstellingen gehouden die meerdere malen per jaar worden vernieuwd.

Tourves A2

▶ 12 km ten westen van Brignoles via de DN7.

★ **Musée des Gueules Rouges** – Avenue de la Libération – quartier du Laou - ☎ 04 94 86 19 63 - www.museedesgueulesrouges.fr - ♿ - rondleiding (40 min.) mei-sept.: 14.00-18.00, vertrek mijngalerij 14.30, 15.30, 16.30 u; rest v.h. jaar: 14.00-17.00, vertrek mijngalerij 15.30, 16.30 u - gesl. ma-di, half dec.-begin feb. - € 6 (tot 18 jaar € 4) - creatieve workshops (6 tot 12 jaar) schoolvak.: wo (op reserv.).

👤 Van eind 19de eeuw tot in de jaren 1980 was de Var de belangrijkste leverancier van bauxiet in Frankrijk. Bauxiet, een mineraal waarvan aluminium wordt gemaakt, kan zowel bovengronds als ondergronds worden gewonnen. Het Musée des Gueules Rouges, vernoemd naar de mijnwerkers die bedekt met rood stof uit de mijnen terugkwamen, illustreert de geschiedenis van de bauxietwinning, die in Tourves doorging tot in 1989. Te zien zijn onder meer machines, gereedschappen en interactieve opstellingen. Onder leiding van een gids worden er ook rondleidingen door een gereconstrueerde mijngang gegeven.

Wandelen

DETAILKAART OMGEVING VAN BRIGNOLES (BLZ. 222)

In Brignoles

👣 3 km. Deze route leidt naar de **Dolmen des Adrets** aan de noordkant van het centrum.

👣 8 km - 3.30 uur - start ten zuidoosten van het centrum. De route **Font de Bardel** gaat door de heuvels: oriëntatietafel over het Pays Brignolais.

Wijngaard bij het dorp Carcès

N. Scanella/age fotostock

ijzeren campanile van de **Tour de l'Horloge**. In de romaanse dorpskerk zijn fraaie 18de-eeuwse fresco's te zien. Het Maison de Ville in de Rue Niel beschikt over een fraaie romaanse façade en wat verderop staan de voormalige oliemolen en het **Maison de l'Olivier**. Werp ook een blik op de beschilderde voorgevel van het Hôtel des Vins en de beeldhouwde muur van het tuintheater, allebei het werk van Le Couëdic, een leerling van Dalí.

Musée d'Art Sacré - Pl. des Pénitents - ☎ 04 94 37 02 20 - rondleidingen (20 min.) op afspraak, doe navraag - gesl. za, zo en feestd. - € 2 (tot 12 jaar € 1,50). In de Chapelle des Pénitents Noirs (16de eeuw) zijn ex voto's, beelden en geborduurde priestergewaden te zien.

📍 **Musée des Jouets - Les Tanneries** - Chemin du Marteau - ☎ 04 94 37 02 21 - rondleidingen (30 min.) op afspraak ma-vr 9.00-12.00, 13.00-17.00 u - € 2 (tot 12 jaar € 1,50). In dit museum zijn een verzameling oud speelgoed (19de en 20ste eeuw), historische beeldjes en enkele legeruniformen te zien.

Neem de D562 in noordoostelijke richting.

Carcès

De huizen met de lange, platte daken van Carcès, gelegen op een kleine heuvel, zijn al van verre te zien. Op de achtergrond de top van de Gros Bessillon. Sommige gevels zijn bedekt met stukjes faïence uit Salernes (zie blz. 256), een zeldzaam gebruik dat typisch is voor de Var. Deze tegels beschermen de muren tegen de eroderende impact van de oostenwind en de regen. Carcès produceert olie en honing en bezit eveneens grote wijnkelders. Wandel door de straatjes naar het hoogste punt van het dorp en ontdek de mooie schilderijen die de huizen sieren. Verlaat Carcès via de D13 (richting Cabasse), die onder de bomen de oever van de Carami volgt.

🚶 8 km - 2.30 uur. Parkeer in de buurt van de brug van Carami. Een gemarkeerde route leidt naar de **watervallen van de Carami**, met tweemaal een verval van 7 m.

Lac de Sainte Suzanne in Carcès

Dit 60 ha grote stuwmeer, aangelegd in 1936, is populair bij vissers (zwemmen verboden) en bevat 8 miljoen m³ water om Toulon en andere kustplaatsen van drinkwater te voorzien. Rond het meer liggen dennenbossen. De zuidkant van het meer biedt **uitzicht** op de naburige heuvels.

Voorbij het meer kunt u via de D79 een extra uitstapje maken naar de **Abbaye du**

Thoronet★★ (zie bij die naam).

Keer terug naar de D13 en ga in het dal van de Issole linksaf.

Cabasse

Langs de 'Route des Vins des Côtes-de-Provence', net buiten Cabasse (aan de westkant, te bereiken via de D79), liggen menhirs en dolmens. Het dorp zelf heeft een schaduwwijk dorpsplein met een fontein in een rond bassin. Het zipschip van de 16de-eeuwse **Église Saint-Pons** is versierd met *culs-de-lampe* (versieringen boven aan de kolommen) in de vorm van groteske of juist lieflijke gezichten. Het **hoofdaltaar★** van verguld hout is in Spaanse renaissancestijl.

Vervolg de D13 en neem dan rechts de N7, die u naar Brignoles terugbrengt.

Flassans-sur-Issole

Volg de Chemin de la Chapelle in de wijk Haute-Ville. Parkeer bij de camping (auto's zijn verboden in het oude dorp). Ga omhoog via de oude Chemin de la Croix Caladé, die begint bij het gehucht Pigeonnier.

Bij de ingang van Flassans staat de **Chapelle Notre-Dame-de-Consolation** (15de eeuw). Het oude dorp ontstond in het begin van de 13de eeuw en werd in de 15de eeuw verlaten, waarna een nieuw dorp werd gebouwd op de vlakte. De woningen liggen tegen de rotsen op de heuvel. Bovenaan staat het **feodale kasteel** van de familie Pontevès. Op 323 m hoogte ziet u een half ingegraven cisterne, de overblijfselen van de donjon, de oude oven en een ronde toren die als duiventuil werd gebruikt. Het **uitzicht** over het moderne dorp en het dal van de Issole is adembenemend. Mis de kleine **Chapelle Saint-Joseph** niet, aan de westkant van de heuvel.

 Vanuit Flassans vertrekken verschillende wandelingen, waaronder één naar het Lac Redon, dat bekendstaat om zijn grote biologische diversiteit (8,8 km - 2.50 uur - vanaf het parkeerterrein van Pigeonnier). Download de routes via www.coeurduvartourisme.com.

Rijd over de N7 terug naar Brignoles.

De Vallon Sourn

 Route in paars aangegeven op de kaart op blz. 222 - 39 km - ongeveer 1 uur. Verlaat Brignoles in noordelijke richting via de D554. Neem in Le Val rechts de D562 en daarna links de D22.

Montfort-sur-Argens

Dit dorp, waar vroeger een commanderij van de tempeliers was gevestigd, bezit nog zijn oude ommuring en de ruïne van een **burcht** die er robuust uitziet: twee vierkante torens met kruisvensters en een fraaie wenteltrap uit de 15de eeuw. In de omgeving worden uitstekende perziken en druiven geteeld.

Rijd terug tot de kruising van de D45 en sla rechts af, terug het dal van de Argens in.

Correns

Dit mooie dorp aan weerszijden van de Argens telt veel fontein en een oude burcht, waarvan de donjon zijn *gargouilles* (waterspuwers) heeft behouden. In Correns wordt lekkere **witte wijn** gemaakt. Alle wijnboeren hebben voor de biologische landbouw gekozen en waren pioniers op dit gebied. Bijna het hele dorp is erop overgegaan: producenten, boeren, ambachtslieden... Zij verzamelen zich tijdens de **Foire du Bio et du Naturel** (3de weekend van augustus).

Vallon Sourn

Sourn betekent 'donker' in het Provençaals. Het bovendal van de Argens ligt tussen mooie rotsen ingeklemd, waardoor het er 's zomers schaduwwijk en koel is en 's winters donker. De grotten dienden als schuilplaats tijdens de godsdienstoorlogen. Nu is het een ideale plek om te relaxen, wandelen en zwemmen. Kanovaren

en bergbeklimmen behoren eveneens tot de mogelijkheden. De steile wanden in het dal zijn populair bij rotsklimmers.

Neem in Châteauevert links de D554 en rijd terug naar Brignoles.

Praktisch

Inlichtingen

Provence Verte & Verdon – *Carrefour de l'Europe - Brignoles* - ☎ 04 94 72 04 21 - www.provenceverdon.fr. Hieronder vallen 43 gemeenten tussen Verdon, Ste-Baume en Ste-Victoire, waaronder Brignoles, Carcès, Correns, La Celle, Le Val, Montfort-sur-Argens, Barjols, Tavernes, Varages, Cotignac, Entrecasteaux en de dorpen van de Basses Gorges du Verdon.

Parkeren

Groot parkeerterrein op de Place des Augustins.

Evenementen

Foire de l'Agriculture – www.foiredebrignoles.fr. Tien dagen lang in april. Beurs-tentoonstelling gewijd aan de wijnen van de Var en de Provence, honing, olijfolie, enz.

Les Soirées Musicales de l'Abbaye Royale de La Celle – www.soireesmusicales-lacelle.com. Half juli tot half aug. Klassieke concerten en schilderijtentoonstellingen.

Foire à la Saucisse au Val – www.foirealasaucisse.fr. Eerste za, zo van sept. Markt ter ere van Lodewijk XIII en de H. Antonius. Veel handel in levensmiddelen, optochten van broederschappen en folkloregroepen.

Adresboekje

Uit eten

In de omgeving

Doorsneeprijzen

Les Chineurs – 62 av. Ferrandin - Carcès - 18 km noordoostelijk via de D562 - ☎ 04 94 04 31 99 - 9.00-21.00, do 12.00-13.15, 19.00-21.00 u - *gesl. zo-ma* - menu ca. € 25. Restaurant met houtoven-pizza's en mosselspecialiteiten. Eenvoudige, rustieke inrichting, aangenaam terras in de tuin.

La Remise – 4 av. de la Libération - Besse-sur-Issole - 16 km oostwaarts via de DN7 - ☎ 04 94 59 66 93 - 12.00-14.00, 19.30-21.00 u - *gesl. ma* (en zo-avond van sept. tot juni) - lunchmenu € 14 - menu € 20/29.

Klein, pretentieloos restaurant met een onopvallende voorgevel in het centrum. Schaduwrijk terras op de binnenplaats. In de keuken bereidt men eenvoudige streekgerechten.

Le Goût des Mets – 91 av. du Gén.-de-Gaulle - Flassans-sur-Issole - ☎ 06 78 03 41 36 - *gesl. ma* (en zo buiten seiz.) - lunchmenu € 14 - € 25/35. Vergelijkbaar met La Remise: eenvoudig maar gastronomisch adres midden in het dorp. Uitstekende seizoensgerechten.

Winkelen

Markten – Woensdagochtend op de Place Caramy, zaterdagochtend op de Place du Gén.-de-Gaulle.

In de omgeving

Maison des Vins des Varois – Pl. du Gén.-de-Gaulle - La Celle -

☎ 04 94 69 33 18 - www.coteaux-varois.com - 9.30-12.30, 14.00-18.00, za 10.00-13.00, 14.00-18.30 u; juli-aug.: 9.30-13.00, 14.00-18.30, za 10.00-13.00, 14.00-19.00 u - *gesl. zo.* Winkel op het domein van de Abbaye de La Celle. Tachtig wijnbouwers verkopen hier hun witte, rode en roséwijnen, naast de kleine wijnproductie van de abdij zelf.

Kunstnijverheidsatelier -

Rte du Lac - Carcès - ☎ 06 32 46 68 33 - *hele jaar door, op reserv.* De dochter van Jean Debuissou, een van de laatste tingieters, zet nu het werk van haar vader voort. Ze gebruikt twee traditionele giettechnieken, de ene met bestaande mallen en de andere met kleimallen om door middel van een afdruk een model na te maken. Te koop zijn onder meer serviesgoed, bekers of schotels met uw initialen, soeplepels en soepterrines.

Domaine Gavoty - *Le grand Campdumy - Cabasse* - ☎ 04 94 69 72 39 - www.gavoty.com - mei-sept.: 9.00-12.00, 14.00-19.00, za vanaf 10.00 u; rest v.h. jaar: 9.00-12.00, 14.00-18.00, za op afspraak - *gesl. zo.* Dit prachtige landgoed aan de Via Aurelia is al acht generaties lang in het bezit van dezelfde familie. Er worden uitstekende AOP-wijnen geproduceerd. Op het landgoed staat ook een prachtige gîte (12-20 personen) midden tussen de wijngaarden en er worden elk jaar talloze evenementen georganiseerd: concerten, gastronomische beurzen, enz.

La Commanderie de Peyrassol - *Chemin de Peyrassol - RN7 Flassans-sur-Issole* - ☎ 04 94 69 71 02 - www.peyrassol.com - april-nov.: 9.00-20.00, za, zo vanaf 10.00 u; rest v.h. jaar: 9.00-18.00, za vanaf 10.00 u. De commanderie werd in de 13de eeuw door de Tempeliers gesticht en is nu een groot wijnbouwbedrijf en een

openlucht kunstgalerij. In het park, tussen het restaurant en de bistro, komt u namen als Buren, Dubuffet, Kapoor tegen.

Sport en ontspanning

 Aoubré, l'Aventure Nature - *Quartier Rouvière - 83340 Flassans-sur-Issole* - ☎ 06 12 58 02 26 - www.aoubre.fr - juli-aug.: 9.00-19.30 u; rest v.h. jaar: za, zo, feestd. en schoolvak. 9.30-18.30 of 17.00 u - *gesl. van kerstvak. tot krokusvak.* - € 10/22 (8 tot 11 jaar € 8/18,50) - *boomklimmen op reservering.* In dit cederpark van 30 ha zijn diverse parcoursen (vanaf 4 jaar en 1,05 m). Er is ook een ontdekkingsparcours voor kinderen (3-5 jaar) en: een wildpark, een vlindertuin, een pad met hangende geluiden, een blotevoetenpad... Snacks bij Bistrot des Forêts.

Overnachten

Doorsneeprijzen

Chambre d'hôte La Cordeline - *14 r. des Cordeliers* - ☎ 04 94 59 18 66 - ☎ - 3 kamers € 95/115 ☎. Het is heerlijk logeren in dit schitterende 17de-eeuwse herenhuis met enorme kamers, hartje centrum. Al bij de eerste zonnestralen wordt het ontbijt geserveerd op het terras onder de pergola.

In de omgeving

Doorsneeprijzen

Chambre d'hôte Château de Vins - *Les Prés-du-Château - Vins-sur-Caramy* - 8,5 km naar het noordoosten via de D24 - ☎ 04 94 72 50 40 - chateaudevins.fr - *gesl. nov.-april* - ☎ ☎ ☎ - 5 kamers € 90/150 ☎. In dit prachtige 16de-eeuwse gebouw met vier torens zijn sober ingerichte kamers. De energieke eigenaar heeft het pand met veel liefde gerenoveerd. In juli en augustus zijn er culturele activiteiten als muziekcurssussen, tentoonstellingen, concerten en seminars.

Massif de la Sainte-Baume ★★

Nee, het echte paradijs is het niet, maar tijdens het beklimmen van de Saint-Pilon lijkt het paradijs wel steeds dichterbij te komen. Door de unieke schoonheid en de bijzondere vorm van het gebergte was dit al in de antieke oudheid een heilige plek. De benaming komt van Sainte Madeleine (Maria Magdalena), die hier in een *baum* (Provençaals voor grot) gewoond zou hebben. Om dat verhaal beter te begrijpen, kunt u zich aansluiten bij de vele pelgrims en wandelaars die naar de heilige grot klimmen. In die grot is een kapel ingericht, met daarin talrijke afbeeldingen van de heilige. De inspanning wordt bovendien beloond met een prachtig uitzicht, dat uitnodigt om het mythische gebergte verder te verkennen. Natuurliefhebbers kunnen zich verheugen op een groot aantal steile rotswanden, een keur aan wandelroutes en een uniek ecosysteem, dat opvalt door de noordelijke boomsoorten die de bossen vullen en die aan dit stukje van de Provence een uniek karakter geven.

► Ligging

Bouches-du-Rhône (13) – Var (83)

REGIOKAART A2 (BLZ. 218)

Het Massif de la Sainte-Baume is de meest uitgestrekte en hoogste bergketen van de Provence, met als hoogste top de Signal (1147 m). De droge, kale zuidkant klimt vanaf het bekken van de Cuges geleidelijk omhoog naar de 12 km lange bergkam, met als een van de blikvangers de Saint-Pilon (994 m). De noordkant, met daarin de beroemde grot, wordt gekenmerkt door een steile, circa 300 m hoge

rotswand. Aan de voet daarvan ligt een bos, met vlak daarbij het plateau van Plan-d'Aups, dat aan Les Causses doet denken.

😊 Aanraders

Wandeling naar de Col du Saint-Pilon met als beloning een verbluffend panorama; bezoek aan Saint-Maximin-la-Sainte-Baume.

📍 Praktisch blz. 231

📍 Adresboekje blz. 231

3

Bezichtigen

REGIOKAART (BLZ. 218)

Plan-d'Aups-Sainte-Baume A2

De religieuze geschiedenis van Plan-d'Aups gaat terug tot de 5de eeuw, toen de latere heilige **Cassien**, de stichter van de abdij van Saint-Victor in Marseille, een eerste priorij liet bouwen aan de voet van de Pic des Béguines. De toen al zeer bekende grot trok talrijke bedevaartgangers: van de koningen van Frankrijk (onder wie Lodewijk de Heilige) en verschillende pausen tot duizenden edelen en miljoenen gelovigen. Een van de eerste officiële handelingen van **koning René** in de Provence was een bezoek aan de grot, samen met zijn neef, de latere Lodewijk XI. In 1295 vestigden **dominicaner monniken** zich in Sainte-Baume en namen de zorg voor de grot over. Hun gastenverblijf, geplunderd en in brand gestoken tijdens de Franse Revolutie (sporen zijn nog te zien op de rotswand), werd in 1859 iets lager op het plateau herbouwd onder leiding van pater Lacordaire.

Let bij het doorkruisen van het dorp, aan de rand van de D80, op het **Espace Trouin-Le Corbusier**. Het is een oude opslagplaats annex werkplaats van Édouard Trouin, in 1960 gebouwd naar een ontwerp van zijn vriend Le Corbusier. Het complex is in ere hersteld en huisvest nu een cultureel en sportcentrum.

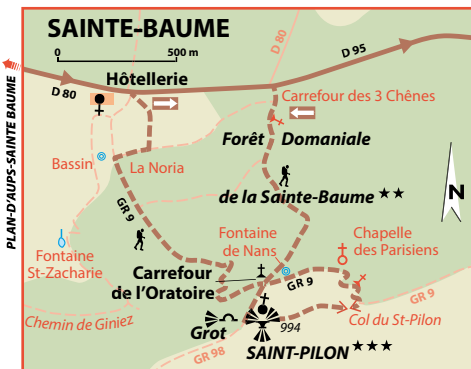
Hôtellerie de la Sainte-Baume - Het toegangsportaal tot de heilige grot werd in de 16de eeuw vervaardigd door Jean Guiramand. In 1972 is in een fraaie gewelfde zaal, het vroegere gastenhuis van de pelgrims, een kapel gebouwd. Op de zeer sobere begraafplaats links kregen de dominicaner monniken een laatste rustplaats (*voor een overnachting in de Hôtellerie, zie 'Adresboekje'*).

Grotte Sainte-Marie-Madeleine - Circa 3 km ten oosten van het dorp Plan-d'Aups-Sainte-Baume. Parkeren bij de hôtellerie of bij Carrefour de Trois-Chênes, de kruising van de wegen naar Nans-les-Pins (D80) en Mazaugues (D95). De klim naar de grot kan via de **Chemin du Canapé** (GR9) vanaf de Hôtellerie de la Sainte-Baume of via de **Chemin des Roys**, die start bij de parkeerplaats bij de 'Trois-Chênes' (🌿 2 km - 45 min., 250 m hoogteverschil). Na een aangename wandeling door het bos van Sainte-Baume komen beide routes samen bij de **Carrefour de l'Oratoire**. Bij dit kruispunt start rechts een bewegwijzerd pad, dat uitkomt bij een in de rotsen uitgehakte trap; halverwege is er een deur met daarop een wapenschild met de Franse lelie. Links, in een nis onder een rots, staat een bronzen calvarie. De trap (150 treden) komt uit bij een **plateau** met op de borstwering een stenen kruis (bronzen piëta, de dertiende statie van een kruisweg). Mooi **uitzicht**★ op de Montagne Sainte-Victoire, met rechts in het verlengde de Mont Aurélien en, in het lager gelegen Plan-d'Aups, de Hôtellerie en het dichte bos.

De halfronde **grot** bevindt zich aan de noordkant van het plateau op 946 m hoogte. Het was hier dat Maria Magdalena de laatste 33 jaar van haar leven in gebed en meditatie zou hebben doorgebracht. Rechts van het hoofdaltaar staat een relikhouder met de uit Saint-Maximin afkomstige relikwieën van Maria Magdalena. Achter het hoofdaltaar, in een 3 m hoger gelegen nis, staat een langwerpige beeld van Maria Magdalena.

Geloof

Deze mythische plek waar eerst de godinnen van de vruchtbaarheid werden aanbeden, kreeg later een christelijke betekenis: verloofden legden een stapeltje stenen neer op de weg naar de grot. Het aantal stenen gaf aan hoeveel kinderen gewenst waren.

Het grotheiligdom van Sainte-Marie-Madeleine in het Massif de la Sainte-Baume
M. Cavalier/hemis.fr

★★★ **Saint-Pilon** **DETAILKAART SAINTE-BAUME (HIERNAAST)**

 2 uur heen en terug. Ga bij de Carrefour de l'Oratoire voorbij de laatste van de vier wegen en ga dan rechts de GR9 op (wit-rode markeringen). Het pad passeert een verlaten kapel met de naam 'des Parisiens' en zigzagt dan omhoog naar de Col du Saint-Pilon, vanwaar de GR98 een kleine kapel passeert.

Op de top, waar nu een kapelletje staat, stond vroeger een zuil (vandaar de naam Saint-Pilon). Volgens de legende zou Maria Magdalena zevenmaal per dag naar deze plek zijn gebracht, waar ze in extase naar hemelse muziek luisterde. De Saint-Pilon (994 m) biedt een prachtig **panorama★★★** (met oriëntatietafel): in het noorden de Hôtellerie van La Sainte-Baume, met daarachter de Mont Ventoux, de Luberon, de Montagne de Lure, de omgeving van Briançon, de Mont Olympe en wat dichterbij de Mont Aurélien; in het zuidoosten het Massif des Maures; in het zuidwesten de keten van La Sainte-Baume en de Golfe de La Ciotat; in het noordwesten de Alpilles en de Montagne Sainte-Victoire.

3

Een geclassificeerd bosgebied

Het **bos★★** (140 ha, hoogte tussen 680 en 1000 m) aan de noordelijke voet van de bergketen is zo bijzonder dat het is geclassificeerd als Réserve Biologique. In het bos staan voornamelijk gigantische beuken en al even indrukwekkende lindebomen en esdoorns, waar van de fijne bladeren zich op grote hoogte aaneensluiten tot een dicht bladerdak; samen met de taxusbomen, kardinaalsmutsen, klimop en hulst zorgt dat voor een dicht en donker bos. Maar waarom groeien hier bomen die normaal veel noordelijker voorkomen? Simpelweg vanwege de schaduw die de hoge rotswand over de bossen werpt. Dat zorgt voor een koele en natte omgeving, die in de zomer ook door de plaatselijke bevolking ten zeerste wordt gewaardeerd. Zodra de rotswand lager wordt, kunnen er weer mediterrane eiken groeien. Sinds mensenheugenis neemt dit mythische bos een unieke plek in; het beheer heeft vooral als doel dat het bestaande bomenbestand zich kan verjongen en dat gevaarlijke bomen niet kunnen omvallen.

Vertaling	Henriëtte Gorthuis, Theo Scholten, Karin Snoep
Eindredactie	Frans van der Heijden
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Atanas Bozhikov Nasko/iStock
Oorspronkelijke titel	Guide Vert Côte d'Azur
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgevers	Philippe Orain (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Hoofredactie	Eric Boucher
Redactie	Sabrina Bailleul, Luc Decoudin, Léa Delpont, Louise Druet, Anne Duquénoy, Jean-Louis Gallo, Serge Guillot, Guylaine Idoux, Alice Peuple, Léonie Piraudau, Aurélie Thépaut, Stéphanie Vinet, Catherine Zerdoun
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan, Sandro Borel
Omslagontwerp	Keppie & Keppie, Varsenare
Cartografie	Costina-Ionela Tarcea, Denis Rasse, Gabriel Dragu, Theodor Cepraga et Aura Mardari
Met dank aan	Michel Caraisco (Var Tourisme), Anthony Matteuzzi (Comité Régional du Tourisme Côte d'Azur France), Aude Larroche-Ordinas en Lise Marchi (Monaco Government Tourist and Convention Authority), Lucy Howard (Office de Tourisme d'Antibes Juanles-Pins), Sophie Brugerolles (Office de Tourisme & des Congrès de Mandelieu-La Napoule), Patricia Brégère (Office de Tourisme de Villeneuve-Loubet). Ook dank aan: Marion Capera, Cristian Catona, Hervé Dubois, Bogdan Gheorghiu, Pascal Grougon, Andreea-Karina Gruia, Sébastien Muylaert, Marie Simonet

© Michelin

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2022

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.